

Til Forskningsrådet

31.01.2019

Innspillsrunde om implementeringen av Plan S

A. Publisering i samsvar med Plan S (Plan S Compliance)

Veilederen beskriver hvordan publikasjoner fra forskning finansiert av medlemmene av cOAlition S kan være i samsvar med Plan S. Publikasjoner må være umiddelbart åpent tilgjengelige uten noen sperrefrist (embargo), og tilgjengeliggjøres under en åpen lisens som tillater gjenbruk til alle formål, men med krav om navngivelse av verkets opphavsperson (Attribution). Veilederen stiller krav om at Creative Commons lisens CC BY 4.0 benyttes. Tidsskriftet må tillate at forfatter/institusjon beholder opphavsretten.

Veilederen beskriver tre tilnærminger til vitenskapelig publisering som er i samsvar med Plan S: 1) Publisering i tidsskrifter eller plattformer med åpen tilgang 2) deponering og tilgjengeliggjøring av artikler i åpent arkiv uten embargo og med åpen lisens, og 3) åpen publisering i tidsskrift som inngår i en overgangsavtale ('transformative agreement'). De tre tilnærmingene til åpen tilgang er nærmere beskrevet i tilleggset (Technical Guidance and Requirements)

A1. Er dette punktet tilstrekkelig klargjort i veilederen? Er det relevante forhold som ikke er med i veilederen?

Først og fremst ønsker Tekna å stadfeste at vi støtter Open Access på lang sikt. På kort sikt stiller vi oss skeptiske til Plan S når det kommer til tidsplan og restriktiviteten knyttet til hybridjournaler. Vi mener det må være på plass et bredt nok utvalg av OA-kvalitetsjournaler og et godt rammeverk for finansiering av forskning før det kan gjennomføres en overgang til Plan S og Open Access. For å ivareta at både forskerne og leserne av forskningen vet hvilke tidsskrifter som holder høy nok kvalitet, er vi nødt til å få på plass gode strukturer som gjør det mulig å kunne skille mellom hva som er kvalitetssikret forskning og ikke.

Tekna mener det er uklart hvilke journaler man konkret kan publisere i per nå. Det er angitt at cOAlition S har til hensikt å arbeide sammen med DOAJ og OpenDOAR for å lage mekanismer for å identifisere og signalisere hvilke journaler, plattformer og oppbevaringssteder som er i overensstemmelse med krav fra cOAlition S. I en omleggingsprosess til Plan S, vil Scam-journaler kunne bli en stor utfordring for både de som skal publisere og fagfellevurderere forskningslitteratur. Vi mener derfor at det må være et krav om at cOAlition S lager og kontinuerlig oppdaterer lister over journaler, plattformer og oppbevaringssteder som er i overensstemmelse med krav fra Plan S, slik at dette er lett tilgjengelig for de som skal publisere.

A2. Hva betyr forslagene for dere/deg som aktør i det norske forskningssystemet?

Uklarhetene rundt kravene og tidsrammen fra cOAlition S har bidratt til stor usikkerhet blant våre medlemmer. Det er flere fagfelt som i dag ikke har gode publiseringskanaler som passer til de skisserte kriteriene. Dette går særlig utover de små fagfeltene, hvor det er få tidsskrift som kvalifiserer til rammeverket. Siden ikke alle finansieringsaktører internasjonalt er tilknyttet Plan S, kan dette føre til ufordelaktig konkurranse mot andre internasjonale miljø. Spesielt unge forskere som skal skape en karriere, vil møte nye utfordringer i overgangsperioden som skisseres. Vi er bekymret for at begrensningene knyttet til å publisere i «high impact»-tidsskrifter vil gjøre en videre karrierevei innen akademia vanskeligere for forskere som er både i starten av sin karriere og i en midlertidig stilling. Overgangsperioden vil kunne ha stor innvirkning på starten av en forskerkarriere. Derfor er det viktig at cOAlition S utarbeider strukturer som ivaretar forskernes mulighet til å bygge konkurransedyktig CV. Tekna er bekymret for hvordan forslagene vil ha innvirkning på kvalitetssikringen av publisert forskning. Vi savner en utredning av hvordan ulike finansieringsmodeller vil kunne ivareta kvalitetssikring. Hvordan ivaretar Plan S at volum ikke prioriteres over kvalitet, og unngå at litteraturen innenfor de ulike disiplinene vannes ut? Vi savner en drøfting av konsekvenser mellom de ulike OA-variantene da løsningene vil kunne føre til store konsekvenser avhengig av valgt variant.

A3. Hvilke andre virkemidler bør eventuelt benyttes for å bidra til åpen tilgang til forskning?

Tekna mener det er viktig å anerkjenne at det er vanskelig å forutse hvilke konsekvenser Plan S vil få for «impact factor» til de ulike OA-journalene. Tekna mener derfor at tidsrammen for overgangsfasen til hybridjournaler burde utvides til dette er evaluert.

Vi ønsker å løfte problemstillingen rundt at det tar svært lang tid å etablere journaler med høy «impact factor». Vi mener derfor det er viktig å utfordre de etablerte tidsskriftene og forlagene til å vri forretningsmodellen sin mot en OA-løsning, og at en utvidet tidsramme vil åpne for at det legges ned mer krefter for å endre den etablerte finansieringsmodellen.

B. Publiseringstkostnader (Publication costs)

cOAlition S ber om full åpenhet og monitorering av kostnader og avgifter knyttet til åpen publisering. cOAlition S vil bidra til å etablere et rimelig nivå for artikkelavgifter (APC). For å oppnå et bedre grunnlag for en eventuell fremtidig standardisering av artikkelavgifter, skal cOAlition S ta initiativ til en uavhengig undersøkelse av publiseringstkostnader og avgifter, inkludert artikkelavgifter.

Medlemmene av cOAlition S forplikter seg til å finansiere åpen publisering i henhold til de godkjente tilnærmingene (se Plan S Compliance). Medlemmer av cOAlition S har anledning, men er ikke forpliktet til å inngå overgangsavtaler eller finansiere artikkelavgifter som del av slike avtaler.

B1. Er dette punktet i veilederen tilstrekkelig klargjort? Er det relevante forhold som ikke er med i veilederen?

Det er uklart hvordan Plan S konkret skal bidra til å etablere et rettferdig og fornuftig nivå for APC-er, samt hvor mye den finansielle støtten utgjør for OA-publisering. Det er angitt at en uavhengig studie om APC nivå skal gjennomføres, men det er uklart hvorvidt dette skal harmoniseres geografisk, politisk, fagvis, sektorvis eller på andre måter. Plan S legger opp til å flytte kostnadene til enkeltforsker/institutt, men klarer ikke å utklare intensjon om automatisk tildeling av forskningsmidler. Det må være selvsagt at alle publikasjoner finansieres, og da helst automatisk og uten søknad. Dette går direkte på forskernes lovfestede akademiske frihet. Vi kan ikke risikere at andre instanser

bestemmer om en artikkel passer til institusjonens strategier og planer, da forskere selv skal kunne velge egen tematikk. I en overgang må forskerne ha en garantert mulighet til å publisere arbeider så lenge de holder nødvendig kvalitet. Vi ønsker et system hvor forskerne automatisk får midler til publisering av artikler som er skrevet, og at forskerne ikke er nødt til å ha finansieringen på plass før de kan starte arbeidet med artiklene. Finansieringsrammen for forskningen må legges opp til å være et kollektivt ansvar, slik at forskeren ikke må ta den økonomiske risikoen. Det er viktig at det legges opp til strukturer for å ivareta publiseringskanaler for konferanseartikler inn i Plan S. Hvilke innvirkninger Plan S vil få for deltakelse på konferanser/-artikler da det er linket til konferanseavgiften?

B2. Hva betyr forslagene for dere/deg som aktør i det norske forskningssystemet?

Tekna etterspør en mer grundig gjennomgang av hele finanseringsløpet for publisering. Tekna mener det er viktig å anerkjenne utfordringen knyttet til balansegangen mellom å sikre forskere finansiering for sitt arbeid samtidig som at det ikke fører til insentiver for å publisere ut i fra volum fremfor kvalitet.

Vi ønsker å trekke frem særlig to aspekter som vi finner utfordrende tilknyttet finanseringsmodellen med tanke på å ivareta kvalitet. For det første, dersom journaler blir pålagt fast APC, er bekymringen at man ikke samtidig strukturerer for sterke nok insentiver for å ivareta kvalitet, ved at det struktureres for sterkere økonomiske insentiver for kvantitet.

For det andre er vi bekymret for hvilken innvirkning Plan S vil få for kvalitetssikringsprosessen av artikler. Det er viktig at vi i en overgang til Open Access ivaretar at journalenes økonomiske insentiv for å få publisert en artikkel ikke fører til en forringelse av fagfelle vurderingen. Ved å knytte finansieringen til en fast APC er vi bekymret for at de som tar på seg oppdrag som fagfelle vurderer vil bli utsatt for et press for å få publisert artikkelen, fremfor å ivareta kvalitetsaspektet.

Vi stiller oss spørrende til hvordan Plan S vil unngå «overpublisering» på grunn av økonomiske motiv fra journalene, og etterspør at disse aspektene i større grad drøftes av cOAlition S.

B3. Hvilke andre virkemidler bør eventuelt benyttes for å bidra til åpen tilgang til forskning?

Tekna ønsker at cOAlition S vurderer modeller for finansiell støtte som gjør det økonomisk fordelaktig å publisere OA uten at det går på bekostning av kvalitet.

C. Støtte for tidsskrifter og plattformer med åpen tilgang (Supporting quality Open Access journals and platforms)

cOAlition S vil skape muligheter for åpen publisering i alle fagfelt ved å støtte etablering av tidsskrift, plattformer og infrastrukturer der dette er nødvendig. cOAlition S undertreker at det er viktig med å ha et mangfold av publiseringsmodeller, og at det finnes publiseringskanaler som ikke er basert på artikkelavgifter. For å identifisere områder med særlig behov for flere publiseringskanaler med åpen tilgang vil cOAlition S ta initiativ til en behovsanalyse.

C1. Er dette punktet i veilederen tilstrekkelig klargjort? Er det relevante forhold som ikke er med i veilederen?

Tekna mener det vil være svært nødvendig med en behovsanalyse. Ettersom det er lagt opp til et strengt tidskjema for gjennomføring av Plan S, så mener Tekna at det hadde det vært ønskelig med et overslag for tidsrammen cOAlition S trenger for å etablere tilstrekkelige konkurransedyktige publiseringsalternativer for alle disipliner. Vi mener at det bør utarbeides en behovsanalyse så raskt som mulig, med et minimumskrav om at den står klar til 2020, når Plan S skal implementeres.

C2. Hva betyr forslagene for dere/deg som aktør i det norske forskningssystemet?

C3. Hvilke andre virkemidler bør eventuelt benyttes i det norske systemet for å bidra til åpen tilgang til forskning?

D. Tidslinje for implementering (Timeline)

Veilederen beskriver at tidslinjen for implementering av Plan S vil variere noe mellom de ulike organisasjonene i cOAlition S. Norges forskningsråd vil implementere Plan S med virkning for enten 1) nye prosjekter eller 2) nye utlysninger fra og med 2020. Plan S vil ikke gjelde for kontrakter som er inngått med Forskningsrådet før 2020.

D1. Bør Forskningsrådet implementere Plan S for nye prosjekter som starter fra og med 1/1 2020, eller for nye utlysninger fra og med 1/1 2020?

Tekna mener at tidslinjen for implementering virker veldig knapp med hensyn til at punkt B (publiseringskostnader) og C (Støtte for tidsskrifter og plattformer med åpen tilgang) ikke har blitt ytterligere konkretisert. Vi mener derfor at implementeringen bør gjelde fra nye utlysninger fra og med 1/1 2020, med et forbehold om at punkt B og C er på plass.

E. Evaluering (Review)

cOAlition S vil i 2023 foreta en formell gjennomgang av effektene av Plan S, og vil særlig undersøke hvilken effekt overgangsavtaler (transformative 'hybrid OA' agreements) og muligheten for deponering av artikler i åpne arkiv har på overgangen til full og umiddelbar åpen tilgang.

E1. Eventuelle kommentarer til dette punktet i veilederen

Tekna mener det er viktig med en formell gjennomgang i 2023, men at overgangsperioden bør være lengre enn til 2023. Vi mener at før overgangsperioden avsluttes må det gjennomføres en gjennomgang av effektene fra overgangsavtalene etter innføringen av Plan S. Ved implementeringen av Plan S vil det være så mye ukjent farvann at man bør ha på plass systemer som fortløpende overvåker og vurderer prosessen etterhvert som den skrider fram. Vi håper

derfor at cOAlition S sørger for evaluering også underveis i prosessen, i tillegg til den formelle gjennomgangen som er planlagt i 2023. Vi mener det er spesielt viktig å vurdere hvilken rolle hybrid OA-journalene har fått.

F. Tillegg til veilederen (Technical Guidance and Requirements)

Tillegget til veilederen (Technical Guidance and Requirements) gir en mer detaljert og teknisk beskrivelse av kravene til lisenser og til de ulike mulighetene for åpen publisering i samsvar med Plan S, med hovedvekt på 1) Publisering i åpne tidsskrift/plattformer, 2) deponering og tilgjengeliggjøring i åpne arkiv, og 3) overgangsavtaler for 'hybrid OA'.

Eventuelle kommentarer til denne delen av veilederen merkes med en tydelig henvisning til hvilken del kommentaren gjelder.

F1. Lisensiering og rettigheter (Licensing and rights)

Tekna stiller seg spørrende til hvordan disse retningslinjene skal følges opp. Vi mener det bør tydeliggjøres hvilken instans som skal ha ansvar for å kontrollere at alle krav blir møtt. Videre må det tydeliggjøres både hvilke sanksjoner som vil gjelde og hvem sanksjonene skal rettes mot. Her etterspør vi ytterligere konkretisering og avklaring, slik at for eksempel forskerne ikke står ansvarlig for brudd på lisensiering og rettigheter utført av et tidsskrift.

F2. Tidsskrifter og plattformer med åpen tilgang (Open access journals and platforms)

Teknas hovedbekymring er at det vil være vanskelig å orientere seg i hvilke OA-tidsskrifter som holder høy nok kvalitet eller ikke og som faktisk følger retningslinjene.

F3. Deponering og tilgjengeliggjøring av artikler i åpne arkiver (Deposition of scholarly content in Open Access repositories)

F4. Overgangsavtaler (Transformative agreements)

Tekna synes det er uklart om disse overgangsalternativene vil bli etterfulgt av de nåværende hybrid journalene. Vi mener cOAlition S må avklare hvorvidt disse vil bli fulgt opp, for å ivareta gode alternativ for forskere i alle disipliner i den overgangsfasen som vil komme.

G. Utfyllende kommentarer

Vennligst henvis til de punktene i innspillskjemaet (A-F) som du kommenterer på

Med vennlig hilsen
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
Generalsekretær